

25. MUZIKA

25.1. Bendrosios nuostatos

25.1.1. Muzika – meninio ugdymo dalis. Numatomi muzikos dalyko mokymosi pasiekimai, turinio apimtis ir vertinimo aprašai parengti atsižvelgiant į meninio ugdymo srities nuostatas ir siekia dermės su kitais meninio ugdymo dalykais bei kitomis ugdymo sritimis.

25.1.2. Remiantis naujausiomis pedagoginėmis teorijomis siekiama, kad muzikinio ugdymo procesas būtų aktyvus, o mokinys įvairiapuse veikla plėtotų savo estetinę patirtį, specialiuosius ir bendruosius gebėjimus, įgytų išsilavinusiam žmogui būtiną muzikinę kompetenciją. Pradinės mokyklos laikotarpis ypač palankus mokinių muzikiniams gebėjimams ugdyti, todėl svarbu sukurti darnų, nuoseklų ir kryptingą muzikinio ugdymo procesą, daugiausia dėmesio skiriant vokalinei ir vidinei klausai ugdyti. Pradinių klasių mokytojui svarbu kurti klasėje muzikalią aplinką pasirenkant geriausius muzikos kūrinius, atkreipiant mokinių dėmesį į neigiamą triukšmo poveikį, pabrėžiant nerėksmingo dainavimo, įsiklausyti ir išgirsti skatinančio muzikavimo svarbą. Muzikos dalykas apima visą muzikinių patyrimų spektrą (nuo psichomotorinių įgūdžių iki estetinio santykio su muzika), todėl laikomasi krypties, kad įgūdžių lavinimas, muzikos kalbos žinių perėmimas padėtų ugdyti vis gilesnį ir prasmingesnį vaiko santykį su muzika. Svarbu kryptingai ugdyti asmeninį mokinio domėjimąsi muzika skatinant nuolat išsakyti savo nuomonę apie muzikos kūrinius, vertinant savo ir draugų muzikavimą, profesionalius pasirodymus.

25.1.3. Svarbiausias muzikinio ugdymo proceso organizavimo principas pradiniam mokymosi etape – nuo praktikos prie teorijos – pirma sukuriama muzikiniai vaizdiniai ir tik vėliau jie formalizuojami muzikine kalba. Rekomenduotinas toks nuoseklumas: dainą padainuoti iš klausos, solfedžuoti pagal rankų ženklus ir tada solfedžuoti iš natų. Labai reikšmingas vidinės klausos lavinimo metodas yra žinomų kūrinių pagrojimasis iš klausos, jų užrašymas natomis. Išlavinta vidinė klausos ir vaizduotė padeda ugdyti mokinių kūrybingumą, kūrybinius bei improvizacinius gebėjimus.

25.1.4. Įvairi muzikinė veikla reikšmingai prisideda prie mokinių mokymuisi svarbių bendrųjų gebėjimų ugdymo: klausantis muzikos lavėja klausymosi, žodinio teksto supratimo, rašymo gebėjimai; aptariant muzikinius išgyvenimus, dainos tekstą, lavinami kalbėjimo, teksto supratimo gebėjimai, plečiamas žodynas; atliekant vokales ir ritmines pratybas, dainuojant, grojant lavinami taisyklingo kvėpavimo įgūdžiai, laikysena, judesių koordinacija, didinama fizinė ištvermė. Muzika, jungdama savyje matematinį-loginį ir kūrybinį pradus, veikliana abu smegenų pusrutulius, todėl muzikinė veikla daro vaiko asmenybei harmonizuojantį poveikį.

25.1.5. Sėkmingam muzikinio ugdymo procesui užtikrinti reikalinga tam tikra mokymosi aplinka. Pageidautina, kad klasėje, kur vyksta muzikos pamokos, mokiniai turėtų galimybę judėti, šokti ratelius, dirbti grupėmis; būtų akompanuoti tinkamas instrumentas (pvz., pianinas, gitara, kanklės ar kt.); kokybiška muzikos klausymosi aparatūra ir muzikos įrašai; kompiuteris ir vaizdo projektorius; muzikos vadovėliai ir papildoma padalomoji ar kitokia vaizdinė medžiaga (pvz., muzikinių filmų, koncertų įrašai, instrumentų, muzikinių kolektyvų nuotraukos, schemas ir kt.); perkusinių instrumentų (pvz., patogaus dydžio akmenukų, gerai skambančių lazdelių, barškučių, tamburinas, K. Orfo instrumentų kompleksas, įvairūs būgnėliai, skudučiai ir kt., atsižvelgiant į galimybes); harmoninių instrumentų (pvz., kanklės, gitara, sintezatorius ir kt.); melodinių instrumentų (pvz., mokyklinės dūdelės, lamzdeliai ir kt., atsižvelgiant į galimybes). Atsižvelgiant į higienos normas būtų gerai, kad kiekvienas mokinys turėtų nuosavą melodinį instrumentą. Mokytojas turėtų nuolat ieškoti galimybių įsigyti naujų muzikinių priemonių.

25.1.6. Būtina, kad pradinėje mokykloje muzikos užsiėmimus vedantis pedagogas būtų įgijęs reikiamą muzikinę kompetenciją: išlavintą muzikinę ir vokalinę klausą, gebėtų gerai akompanuoti bent vienu iš muzikos instrumentų, skaitytų natų raštą, išmanytų muzikos istoriją.

25.2. Tikslas

Puoselėti prigimtinių vaiko muzikalumą, ugdyti kūrybinius ir atlikimo gebėjimus, estetinę nuovoką, plėtoti emocijų ir jausmų sritis, intelektą.

25.3. Uždaviniai

Įgyvendinant muzikinio ugdymo tikslą, siekiama, kad mokiniai:

- lavintųsi muzikos atlikimo įgūdžius, išmoktų naudotis muzikos kalbos priemonėmis;
- ugdytųsi kūrybinius gebėjimus, vaizduotę, pasinaudotų jais tiek muzikos, tiek ir kitų dalykų pamokose;
- mokytųsi išsiklausyti, suvokti ir (arba) pajauti muzikos kūrinio keliamas menines emocijas;
- dalyvautų muzikiniame šeimos, klasės, mokyklos gyvenime;
- gerbtų savo šalies ir kitų tautų muzikinę kultūrą.

25.4. Struktūra

Bendrąją muzikos programą sudaro trys veiklos sritys: muzikinė raiška, muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas, muzika socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

- Muzikinė raiška apima būdingas veiklos formas: dainavimą, grojimą, kūrybą.
- Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas apima mokinių akustinės patirties ir intonacinio žodyno plėtrą remiantis įvairių kultūrų ir laikotarpių muzikos kūrinių pavyzdžiais; muzikos suvokimo ir meninių išgyvenimų aptarimo gebėjimų ugdymą, muzikinių sąvokų žodyno turtingumą.
- Muzika socialinėje kultūrinėje aplinkoje apima įvairių muzikinių reiškinių, tradicijų, akustinės aplinkos tyrinėjimą ir asmeninės muzikinės patirties savistabą, dalyvavimą pasirodymuose (tai, ko mokiniai išmoksta muzikos pamokose, turi būti parodoma klasės, mokyklos bendruomenei).

25.5. Mokinių gebėjimų raida

Šiame skyriuje pateikiamas apibendrintas mokinių gebėjimų raidos vaizdas. Kiekvieno koncentro pabaigoje mokiniai turėtų rodyti sudėtingesnius pagal apimtį ir geresnius pagal atlikimo kokybę gebėjimus nei ankstesniajame.

1–2 klasės		3–4 klasės
Veiklos sritys	1. Muzikinė raiška	
Dainavimas	Dainuoti paprastas daineles, išlaikyti duotą tempą. Dainuojant grupėje ir (arba) pavieniui natūraliai ir išraiškingai perteikti dainelės nuotaikas, drauge pradėti ir užbaigti kūrinį. Ritmiškai skanduoti paskirus žodžius ir dainos tekstą.	Tiksliai intonuojant, taisyklingai kvėpuojant dainuoti nesudėtingas vienbalses dainas, girdėti ir derinti savo balsą prie kitų. Balsu ir kūno išraiška perteikti įvairias dainų nuotaikas. Skanduoti įvairius tekstus.
Grojimas	Paprasčiausiais perkusiniaisiais instrumentais atlikti elementarius ritmo darinius, melodiniu instrumentu – motyvo ar frazės apimties melodijas. Grojant grupėje (ansamblyje) kartu pradėti ir užbaigti kūrinį, išlaikyti duotą tempą.	Mokėti pagroti keletą ritminių ir melodinių kūrinėlių. Groti 2–3 balsų ansamblyje, girdėti kitus ir derintis prie jų. Pritarti dainoms pasirinktu instrumentu. Atlikti pagrindinius interpretacinius ženklus.
Kūryba	Pasirinktomis priemonėmis eksperimentuoti įvairiais garsais, sukurti garsinę struktūrą, turinčią pradžią ir pabaigą. Kūryboje panaudoti išmokus muzikos kalbos elementus. Kartu su klasės draugais ir mokytoju išrinkti ir padainuoti ar pagroti vieną ar kelis pamokose išmokus kūrinėlius pasirodyme (klasės renginyje ar tėvėlių susirinkime).	Apgalvojus priemones, sukurti garsinę struktūrą, turinčią pradžią, plėtotę ir pabaigą, paaiškinti sumanymą. Kuriant panaudoti išmokus muzikos kalbos elementus. Dalyvauti klasės ir (ar) mokyklos kultūriniuose renginiuose. Mokytojo padedamam, sudaryti pasirodymo programą.

1–2 klasės	3–4 klasės
2. Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas	
Įsiklausyti ir apibūdinti aplinkos garsų ypatybes. Išgirsti ir savais žodžiais apibūdinti muzikos nuotaiką, jos savybes. Naudotis kitų menų išraiškos priemonėmis reaguojant į muzikos kūrinį.	Įdėmiai klausytis muzikos kūrinių, juos vertinti remiantis savo potyriais, savais žodžiais paaiškinti kompozitoriaus sumanymą. Taisyklingai įvardyti pagrindines išraiškos priemones.
3. Muzika socialinėje kultūrinėje aplinkoje	
Apibūdinti artimiausios aplinkos muzikines tradicijas. Paaiškinti, kaip lietuvių liaudies muzika susijusi su praeities ir dabarties gyvenimu, kasdienybe.	Apibūdinti įvairiose erdvėse skambančią muziką, savo mokyklos ir gyvenamosios vietos muzikines tradicijas. Paaiškinti, kuo panašios ir kuo skiriasi Lietuvos ir kitų tautų muzikinės tradicijos.

25.6. Mokinių pasiekimai, ugdymo gairės, turinio apimtis ir vertinimas. 1–2 klasės

Šiame skyriuje atskleidžiama 1–2 klasių mokinių muzikinė kompetencija, susidedanti iš ugdytinų kiekvienoje veiklos srityje nuostatų, gebėjimų bei įsisąmo-

nintų šiame konkre žinių. Ugdymo gairės yra rekomendacinio pobūdžio. Čia siūlomi naujausi ir praktikoje jau taikomi būdai, padėsiantys mokiniams pasiekti iškeltus tikslus. Gebėjimų numeracija 1.1. ir 1.2. atitinka dainavimo, 1.3. ir 1.4. – grojimo, 1.5. – kūrybos ir 1.6 – pasirodymo raišką.

25.6.1. Mokinių pasiekimai ir ugdymo gairės. 1–2 klasės

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
1. Muzikinė raiška			
Ugdytis pasitikėjimą savimi. Noriai muzikuoti drauge su kitais, patirti bendrumo jausmą.	1.1. Dainuoti paprastas daineles, jausti pulsą, išlaikyti duotą tempą. Ritmiškai skanduoti paskirus žodžius ir dainos tekstą.	1.1.1. Skirti garso aukštį, pakartoti iš klausos nesudėtingus melodijos motyvus. 1.1.2. Iš kelių pavyzdžių atskirti teisingą ir neteisingą intonavimą. 1.1.3. Paaiškinti ir vartoti dainavimo praktikoje muzikos kalbos elementus (žr. <i>Turinio apimtis</i>). 1.1.4. Nusakyti ir pademonstruoti taisyklingo kvėpavimo ir garso formavimo elementus.	Įsiklausydami į dainos melodiją mokosi nustatyti jos judėjimo kryptį, vaizduoja ją rankų judesiais ar piešdami. Mokytojas paaiškina, kad dainuojant labai svarbu klausytis ir girdėti kartu dainuojančius, prie jų derintis, girdėti mokytoją, tikslinti savo intonavimą. Atlikdami mokytojo parinktus įsidainavimo pratimus, įvairius imitacijos žaidimus, lavinasi taisyklingo kvėpavimo ir intonavimo įgūdžius. Nuolat atkreipiamas mokinių dėmesys į taisyklingą laikyseną. Lygindami skirtingus ir tapačius intonavimo pavyzdžius, mokosi juos atskirti. Išsiaiškina, kad kiekvienas žmogus turi savitą balso tembrą, atpažįsta klasės draugus pagal jų balso skambėjimą.

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
Priimti, kad kiekvienas žmogus yra kitoks.	1.2. Natūraliai ir išraiškingai perteikti dainos nuotaiką.	1.2.1. Stebinti draugų dainavimą, išskirti įdomiausią ir išraiškingiausią pasirodymą.	Mokytojo padedami, aptaria dainų nuotaiką, išsiaiškina teksto prasmę ir kaip dainos nuotaiką perteikti veidu, kūnu ir balsu. Nusako įvairias nuotaikas (<i>linksmas, liūdnas, piktas, svajingas ir pan.</i>) ir bando jas pavaizduoti mimika. Svarbu, kad išraiškingumas netaptų dirbtinis – mokytojas stebi, kad mokiniai natūraliai perteiktų menines emocijas.
Pasitikėti savo jėgomis.	1.3. Paprasčiausiais perkusiniaisiais instrumentais (lazdelėmis, akmenukais, barškučiais ar kt.) atlikti nesudėtingus ritminius darinius, melodiniu instrumentu – nedidelės apimties melodijas, išlaikyti duotą tempą.	1.3.1. Pademonstruoti garso išgavimo melodiniu ir perkusiniaisiais instrumentais būdus, pirštuotę. 1.3.2. Paaiškinti ir naudoti grojimo praktikoje muzikos kalbos elementus (žr. <i>Turinio apimtis</i>). 1.3.3. Nusakyti ir pademonstruoti taisyklingo kvėpavimo ir garso formavimo elementus.	Mokytojas derina natų rašto mokymąsi ir skaitymą su grojimu; ritmavimą kūno perkusija, balsu ir perkusiniaisiais instrumentais laikydamasis nuoseklumo arba kontrasto principų. Žaidžiami įvairūs imitaciniai žaidimai. Mokytojas paaiškina, kad grojimui galima pasirinkti muzikinius instrumentus arba viską, kas yra šalia. Bandydami groti instrumentais bei įvairiais skambančiais daiktais aiškinasi ir mokosi nusakyti muzikines jų savybes.
Pagarbiai ir atsargiai elgtis su muzikos instrumentais.	1.4. Grojant ar dainuojant grupėje (ansamblyje) kartu pradėti ir užbaigti kūrinį, išlaikyti duotą tempą. Kūno perkusija ar instrumentais pritarti dainoms naudojant netradicinius ar įprastus garso išgavimo būdus.	1.4.1 Savais žodžiais paaiškinti, kodėl pritarimas negali užgožti pagrindinės partijos. 1.4.2. Kartu su kitais mokiniais mintinai atlikti nurodytą pritarimo dainai partiją.	Stebi ir aptaria mokinių ansamblių dainavimą ir grojimą, su mokytoju aptaria tikslios kūrinėlio pradžios ir pulso tolygumo svarbą. Klausydamiesi muzikos kūrinį, judesiu išreiškia jų pulsą. Su mokytoju aptaria ir klausydamiesi bando išskirti gero akompanimento savybes. Mokosi kūno ritmikų elementų. Su mokytoju ir mokiniais aptariami pojūčiai, išgyvenimai muzikuojant, išvardijami labiausiai patikę kūriniai. Mokiniai pasako mokymosi sunkumus.
Suprasti ir vertinti savo kūrybines galias, siekti jas ugdyti muzikos priemonėmis. Turėti savo nuomonę.	1.5. Improvizuojant eksperimentuoti įvairiausia garsine medžiaga. Pasirinktomis muzikos kalbos priemonėmis sukurti prasmingą muzikinę struktūrą, turinčią pradžią ir pabaigą.	1.5.1. Kuriant naudoti muzikos kalbos elementus (žr. <i>Turinio apimtis</i>) arba netradicines priemones. 1.5.2. Paaiškinti, kuo pasirinkta kūrinio tema svarbi. 1.5.3. Vertinti kitų mokinių kūrinėlius ir nusakyti, kas patiko, o kas – ne. 1.5.4. Rasti kuo daugiau skambančių daiktų.	Mokiniai aiškinasi garso savybes, išbando įvairius garso išgavimo būdus, spontaniškai improvizuodami įgarsina pasirinktas situacijas, nuotaikas, objektus (<i>pvz., gatvė, liūdesys, šuo ir pan.</i>). Mokytojo padedami aiškinasi, koks kūrinėlis yra įdomus, originalus, kad kūriniai turi tam tikrą prasmę. Klausosi savo bendraamžių kūrybos pavyzdžių ir vertina jų originalumą. Kūrinėlių ir proceso vertinimas skatina mokinius tobulėti, nes turėdamas užduotis ir atidžiai stebėdamas kitų mokinių pasirodymus mokiniams mokosi pastebėti ir apibūdinti sėkmės ir nesėkmės pasireiškimus, nustatyti, kodėl taip atsitiko.

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
Tolerantiškai vertinti kitų ir pagrįstai įsivertinti savo veiklą.	1.6. Labiausiai patikusius pamokose išmokus kūrinius atlikti klasės renginyje arba tėvų susirinkime.	1.6.1. Paaiškinti, kodėl pasirinktas kūrinėlis tinkamas renginiui. 1.6.2. Parodyti sceninės ir klausytojo kultūros nuovoką.	Su mokytoju ir kitais mokiniais aptariamos pasirinkto repertuaro ypatybės, numatomi geriausi pristatymo ir pateikimo būdai ir ruošiamasi (repetuojama) pasirodymui. Su mokytoju aptariamos elgesio scenoje taisyklės, išsiaiškinama pagarbos klausytojui, kaip ir atlikėjų – klausytojams – svarba.
2. Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas			
Dėmesingai klausytis muzikos, aiškintis jos poveikį. Žavėtis patinkančia muzika.	2.1. Įsiklausyti ir apibūdinti aplinkos bei muzikinių garsų įvairovę ir savybes. 2.2. Išgirsti ir apibūdinti muzikos kūrinio nuotaiką.	2.1.1. Skirti muzikinius ir nemuzikinius garsus, juos apibūdinti. 2.1.2. Iš klausos skirti ir nurodyti instrumentus (<i>pvz., smuikas, violončelė, trimitas, fleita, būgnai, kanklės ir kt.</i>). 2.1.3. Žinoti, kad garsai gali būti skirtingo aukščio, trukmės, stiprumo, tembro, suprasti jų skirtumus, apibūdinti juos paprasčiausiais žodžiais: mažoras – minoras (<i>liūdna – linksma</i>), tempas (<i>greitai – lėtai</i>), melodijos kryptis (<i>aukštyn – žemyn, šuoliais</i>); atlikimą (<i>dominuoja instrumentas ar balsas</i>). 2.2.1. Rodyti pulsacijos pojūtį. 2.2.2. Muzikos kūrinio sužadintas emocijas perteikti tinkamu judesio intensyvumu, melodijos kryptį – linija, nuotaiką – spalva ir pan.	Mokytojo padedami aiškinasi garsų ypatybes, klausosi ir patys išbando įvairią garsinę medžiagą. Nusakomos garso savybės (<i>pvz., skardus – duslus, aukštas – žemas ir kt.</i>) ir mokiniai skatinami pateikti kiekvienai savybei aplinkos ar muzikinių garsų atitikmenis. Vartodami turimą žodyną ir mokytojo padedami bando apibūdinti klausomos muzikos kūrinių nuotaiką ir poveikį. Leidžiama kiekvienam mokiniui pasakyti savo pastebėjimus apie muzikos kūrinį jo pasakymų nekomentuojant. Su mokytoju ir mokiniais aiškinamasi, kodėl vieni kūriniai patinka geriau už kitus. Klausydamiesi muzikos kūrinių ritmiškai juda muzikos tempu perteikdami pobūdį. Mokosi paaiškinti, kodėl piešdami pagal muziką pasirinko vienokias ar kitokias spalvas. Judesiu ir linija vaizduoja melodijos judėjimo kryptį. Mokytojo padedami aiškinasi, kodėl pagal vieną muzikos kūrinį norisi judėti greičiau, aktyviau, o pagal kitą – lėčiau, ramiau ir pan. Mokytojas naudoja IKT gyvo garso koncertams, partitūrai, instrumentams ir kt. vaizdinei informacijai demonstruoti.

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
3. Muzika socialinėje kultūrinėje aplinkoje			
Domėtis savo ir kitų kraštų tradicijomis, pagarbiai jas vertinti. Pagarbiai vertinti įvairią muziką.	3.1. Apibūdinti artimiausios aplinkos muzikines tradicijas. Paaiškinti, kaip lietuvių liaudies dainos susijusios su praeities ir dabarties gyvenimu.	3.1.1. Papasakoti, kada ir kokia muzika skamba namuose, kokią muziką mėgsta artimieji. 3.1.2. Žinoti pagrindines lietuvių liaudies dainų rūšis (<i>pvz., vaikų dainos, darbo dainos, kalendorinės dainos</i>).	Mokiniai skatinami atkreipti dėmesį į savo garsinę aplinką, ją analizuoti. Mokytojas paaiškina triukšmo žalą ir mokiniai skatinami apibūdinti savo savijautą triukšmingose vietose. Mokiniai parengia savo šeimos muzikinių tradicijų pristatymą. Mokytojas paaiškina, kad muzika nuo seno glaudžiai susijusi su kasdieniu žmogaus gyvenimu, pateikia pavyzdžių iš įvairių kraštų etnomuzikos.

25.6.2. Turinio apimtis. 1–2 klasės

Turinio formavimo pagrindas pirmajame konkreste – garso savybių aiškinimas, jų atpažinimas ir skyrimas.

25.6.2.1. Atliekamo ir klausomo repertuaro parinkimo gairės

Repertuaro kiekybė priklauso nuo konkrečios klasės, kiekvieno mokinio pajėgumo ir galimybių. Reikia parinkti keletą nesudėtingų kūrinių, iliustruojančių muzikos kalbos mokymosi turinį.

Dainavimas. c^1 - a^1/c^2 apimties, nesudėtingo melodinio judėjimo, periodo apimties liaudies ir autorinės dainos. Žaidimai ir tautosaka. Repertuare turėtų būti vaikų darbo ir kalendorinių lietuvių liaudies dainų.

Grojimas. Imitaciniai žaidimai perkusniais ir melodiniu instrumentu. Nesudėtingos ritmikos ir melodinio judėjimo g^1 - e^1 - a^1 - d^1 apimties dainelės. Nedidelės apimties (frazė, sakiny) tribalsiai kūrinių ir pritarimai *ostinato*.

Muzikos klausymasis. Įvairus repertuaras, kuris padėtų suprasti muzikos įvairovę ir garso savybes (pvz., gamtos ir aplinkos garsų, triukšmų įrašai; konkrečiosios muzikos pavyzdžiai; įvairios sudėties kolektyvams skirti kūriniai; kūriniai, kuriuose ryškiai vyrauja kuris nors instrumentas ar jų grupė; kūriniai, kuriuose ryški dinamikos kaita, aiškaus tempo kūriniai ir pan.).

25.6.2.2. Muzikos kalba

Ritmika: garso trukmių santykių ir pulsacijos pojūčio ugdymas. Mokiniai mokosi pažinti ketvirtines, aštuntines, pusines natas ir pauzes ir atlikti iš jų sukomponuotus ritmo darinius. Išmanyti (kurti ir paaiškinti) 2 ir 3 dalių metrus. Pirmoje klasėje dauguma ritminių pratimų imitacinės, antroje klasėje – natų skaitymas.

Melika: garso aukščio skirtumų ir melodikos pojūčio ugdymas. Mokinys mokosi nustatyti garso aukštį (žemas, aukštas, vidutinis) ir melodijos judėjimo kryptį. Solfedžiuoja ir užrašo c^1 - a^1 apimties natas. Žino ir iš klausos skiria atliekamo ar klausomo kūrinio dermę (mažorą – minorą).

Išraiškos elementai. Jaučia, iliustruoja ir žinomais būvardžiais kiek įmanoma tiksliau apibūdina pavienio garso ir muzikinių struktūrų savybes: tembrą (*aštrus, šaižus, minkštas ir pan.*), tempą (*greitas, lėtas, sunkus, vos judantis, vidutiniškas, žingsniuojantis, ramus ir pan.*) ir kaitą (*garsiai, tyliai, rėksmingai, švelniai ir pan.*). Mokiniai skatinami ieškoti kuo daugiau žodžių muzikos savybėms apibūdinti.

Formos elementai. Pradžia – pabaiga. Pasikartojimas. Klausimo – atsakymo frazės. Kaip šie formos elementai reiškiasi atliekamoje, klausomoje muzikoje, kuriamose kompozicijose.

Stiliai ir žanrai. Daina, šokis, maršas. Senovinė ir šiuolaikinė muzika. Mokiniai atpažįsta iš klausos ir žino, kuo jie skiriasi.

Muzikos instrumentai: tradiciniai Lietuvos muzikos instrumentai: kanklės, lamzdelis, skudučiai; klasikiniai vakarų instrumentai: smuikas, violončelė, fleita, trimitas, gitara ir kt., kitų tautų ir kultūrų instrumentai: būgnai, balalaika ir kt. Mokiniai atpažįsta šiuos instrumentus iš klausos, žino grojimo būdą (*griežiama, pučiama, mušama ir pan.*).

Atlikėjų sudėtys: solistas, choras, orkestras. Klausydamiesi įvairių kūrinių, mokiniai iš klausos nusako atlikėjų sudėtį, nusako skirtumus tarp vienos ar kitos rūšies kolektyvų, solisto.

25.6.3. Vertinimas. 1–2 klasės

25.6.3.1. Lentelėje pateikiamas kiekvienos veiklos srities trijų lygių mokinių pasiekimų aprašas. Nurodomi pasiekimų lygių požymiai padės mokytojui įvertinti mokinių pasiekimus ir daromą pažangą. Pasiekimų aprašas padės mokytojui spręsti, kiek vaikas jau yra pasiekęs ir ko jis dar turėtų siekti. Remiantis nurodytais pasiekimų lygių požymiais galima ir spręsti apie tarpinius pasiekimus (pakoregavus juos atsižvelgiant į savo darbo ypatumus ir išmokto turinio apimtį), ir daryti apibendrinamuosius vertinimo aprašus pusmečio, metų pabaigoje ar baigiant antrąją klasę.

25.6.3.2. Mokinių pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės

Lygiai Veiklos sritys	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikinė raiška	Kartu su mokytoju padainuoja minimalios apimties (iki tercijos intervalo) ir paprastos ritmikos dainą. Ritmiškai perskaito paprastus žodžius (<i>pvz., bitė, ropė, obuolys, kamuolys ir pan.</i>). Ansamblyje kartu su kitais atlieka nesudėtingą partiją. Improvizacijose atlieka pasikartojančius, išmokus ritminius darinius. Muzikuodamas ansamblyje slepiasi už kitų, priima tik teigiamus vertinimus.	Tiksliai intonuodamas grupėje padainuoja išmoktą nesudėtingą dainelę ir tiksliai atlieka ritminį piešinį. Ritmiškai skaito sudėtingesnius žodžius (<i>pvz., troleibusas, mama, burokas, pakaba ir pan.</i>). Natūraliai ir išraiškingai perteikia dainelės nuotakas. Noriai dainuoja ir groja grupėje (ansamblyje), kartu pradeda ir užbaigia kūrinį, išlaiko pasirinktą tempą. Aktyviai ieško, kokia garsine medžiaga galima įgarsinti pasirinktą ar užduotą temą ar objektą, improvizuodamas panaudoja keletą išmoktų ritminių darinių. Dalyvauja diskusijose parenkant repertuarą pasirodymui, kartu su kitais jį atlieka, tinkamai elgiasi scenoje ir klausydamasis kitų.	Vienas tiksliai ir išraiškingai padainuoja išmoktą nesudėtingą dainelę, išlaiko pasirinktą tempą. Daugiabalsiame kūrinėlyje gali groti nesudėtingą solo partiją. Perkusiniaisiais instrumentais tiksliai atlieka ritmo darinius iš klausos ir iš natų. Sukuria pradžią, pabaigą ir plėtotę turintį kūrinėlį, paaiškina sumanymo reikšmingumą. Klasės renginyje ar tėvų susirinkime atlieka nesudėtingą solo kūrinį. Noriai muzikuoja vienas, ansamblyje derinasi prie kitų.

Lygiai Veiklos sritys	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas	Savais žodžiais apibūdina klausomos muzikos nuotaiką. Išgirsta ir apibūdina kai kuriuos kūrinio išraiškos elementus. Pasako, kad muzikos kūrinys jam patiko arba nepatiko.	Savais žodžiais apibūdina klausomos muzikos nuotaiką, ją pavaizduoja piešiniu, judesiu, mimika. Apibūdina muzikos kūrinio išraiškos elementus, tiksliai nurodo ryškiausiai girdimą instrumentą, pavaizduoja ar nusako grojimo juo būdą. Iš kelių klausytų kūrinių išskiria labiausiai patikusį, paaiškina, kodėl. Ritmiškai tiksliai reaguoja į klausomo kūrinio tempą.	Vaizdžiai apibūdina klausomos muzikos nuotaiką. Savais žodžiais, bet kuo tiksliau, nurodo muzikos savybes. Išvardija kelis girdimus instrumentus. Judesiu tiksliai ir išraiškingai vaizduoja vyraujančią instrumentą. Pasako, kuris kūrinys (kūriniai) labiausiai patiko, vertina ir palygina jį (juos) su kitais. Tinkamu judesio intensyvumu ir ritmiškai iliustruoja muzikos tempą, garsumą, nuotaiką ir jų kaitą.
Muzika socialinėje kultūrinėje aplinkoje	Nurodo patinkantį muzikos kūrinį, pasako, kada klausosi muzikos. Žino lietuvių liaudies dainų rūšis (<i>darbo, vaikų, kalendorinės</i>).	Nusako, kokios muzikos klausomasi namuose, ką mėgsta artimieji. Paaiškina, kodėl jam patinka viena ar kitokia muzika. Žino ir paaiškina, kodėl lietuvių liaudies dainos suskirstytos į tam tikras rūšis.	Išsamiai apibūdina savo pojūčius ir išgyvenimus klausydamas kūrinio, gali pasakyti, kodėl išskirtas kūrinys jam labiausiai patiko. Paaiškina, kokiuose namų įvykiuose kokia muzika galėtų skambėti.

25.7. Mokinių pasiekimai, ugdymo gairės, turinio apimtis ir vertinimas. 3–4 klasės

Šiame skyriuje atskleidžiama 3–4 klasių mokinių muzikinė kompetencija, susidedanti iš ugdytinų kiekvienoje veiklos srityje nuostatų, gebėjimų bei įsisąmo-

nintų šiame konkretni žinių. Ugdymo gairės yra rekomendacinio pobūdžio. Čia siūlomi naujais ir praktikoje jau taikomi būdai, padėsiantys mokiniams pasiekti išskeltus tikslus.

25.7.1. Mokinių pasiekimai ir ugdymo gairės. 3–4 klasės

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
1. Muzikinė raiška			
Dainuojant vienam ar su kitais ugdytis pasitikėjimą savimi.	1.1. Tiksliai intonuojant, taisyklingai kvėpuojant, dainuoti nesudėtingas vienbalses dainas.	1.1.1. Pakartoti patogiam diapazone frazės apimties melodijas ir skirtingo aukščio garsus.	Iš klausos ir iš natų mokiniai mokosi dainuoti nesudėtingas, patogaus diapazono dainas. Stebėdami kitus mokinius ir save, aptardami su mokytoju sėkmingus ir nesėkmingus atlikimo variantus, mokosi tiksliai ir įtaigiai perteikti dainos nuotaiką.

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
<p>Gerbti drauge dainuojančius mokinius, siekti darnaus dainos skambėjimo, džiaugtis išgyvenamu bendrumo jausmu.</p> <p>Tolerantiškai vertinti kitų ir pagrįstai įsivertinti savo veiklą.</p>	<p>Dainuojant grupėje girdėti ir derinti savo balsą prie kitų.</p> <p>1.2. Natūraliai ir išraiškingai perteikti dainos nuotaiką.</p>	<p>1.1.2. Pademonstruoti taisyklingo kvėpavimo bei garso formavimo technikos elementus (įkvėpimo vieta, laikysena, smakro pozicija ir kt.).</p> <p>1.1.3. Iš natų solfedžuoti patogaus diapazono ir nurodytos apimties melodijas.</p> <p>1.1.4. Paašškinti ir dainavimo praktikoje naudoti muzikos kalbos elementus (žr. <i>Turinio apimtis</i>).</p> <p>1.1.5. Paašškinti, kuo skiriasi muzikavimas pavieniui ir grupėje.</p> <p>1.2.1. Paašškinti, kas sukuria dainelės charakterį.</p> <p>1.2.2. Nusakyti ir pavaizduoti netaisyklingo dainavimo požymius (pvz., <i>rėksmingai, netaisyklingai kvėpuojant ir pan.</i>).</p>	<p>Įvairiais pratimais mokiniai lavinasi taisyklingo kvėpavimo įgūdžius, juos taiko dainuodami dainas ir grodami melodiniu pučiamuoju instrumentu.</p> <p>Mokytojas dainavimo repertuarui parenka keletą dainelių, kuriose būtų panaudoti šiam koncentruvi numatyti muzikos kalbos elementai (žr. <i>Turinio apimtis</i>), paašškina ir padeda mokiniams tiksliai taikyti juos dainavimo praktikoje.</p> <p>Atlikdami dvibalsius vokalinius pratimus (pvz., rankų ženklai, <i>ostinato</i> motyvai, kontrastiniai ir imitaciniai) mokosi derinti savo balsą prie kitų. Lavinama harmoninė klausia.</p> <p>Mokytojui padedant aptaria dainų nuotaikas, nusako, kad dainos tekstas ir muzikinės išraiškos priemonės sukuria dainos nuotaiką.</p>
<p>Grojant vienam ar su kitais pasitikėti savimi.</p> <p>Gerbti drauge muzikuojančius mokinius, siekti darnaus skambėjimo, padėti ir patarti mokiniams, kuriems groti sekasi sunkiau.</p>	<p>1.3. Išmokti melodiniu instrumentu ritmiškai ir melodiškai tiksliai pagroti keletą kūrinėlių, atlikti interpretacinius ženklus.</p>	<p>1.3.1. Pademonstruoti įvairius garso išgavimo būdus ir paašškinti, kaip kinta išgaunamo garso savybės.</p> <p>1.3.2. Pademonstruoti, kaip melodiniu instrumentu išgaunami skirtingo aukštumo garsai.</p> <p>1.3.3. Paašškinti ir grojant praktiškai vartoti muzikos kalbos elementus (žr. <i>Turinio apimtis</i>).</p> <p>1.3.4. Užrašyti elementarų ritminį diktantą (sudarytą iš mokiniams gerai žinomų natų).</p>	<p>Mokosi pagroti iš natų paprastos ritmikos, 3–5 garsų apimties išraiškingus, įvairios dinamikos bei artikuliacijos ritminius ar melodinius kūrinėlius.</p> <p>Mokytojui padedant išmoksta pagrindinius interpretacinių ženklų pavadinimus, reikšmes, užrašymo ir atlikimo būdus. Tobulina grojimo techniką, lavinasi taisyklingo kvėpavimo įgūdžius. Kūno perkusijos pratimais, apimančiais ritmavimą kojomis ir rankomis, arba abiem rankomis atliekant skirtingus ritmus lavinama judesių koordinacija.</p>

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
	1.4. Groti dviejų trijų balsų ansamblyje, girdėti ir derintis prie kitų, akomponuoti dainėms.	1.4.1. Paaiškinti, kuo ir kaip skiriasi muzikavimas pavieniui ir grupėje. 1.4.2. Paaiškinti gero ansamblio požymius.	Įvairiais dvibalsiais ar tribalsiais pratimais, grodami mažose ar didesnėse grupelėse, lavinasi ansamblinio grojimo įgūdžius. Pritardami dainininkams, mokosi akomponuoti ritminiais ir melodiniais instrumentais.
Suprasti, vertinti ir gerbti kiekvieno žmogaus pozityvias kūrybines galias.	1.5. Apgalvojus raiškos priemonės, sukurti garsinę struktūrą, turinčią pradžią, plėtotę ir pabaigą.	1.5.1. Sudaryti kompozicijos planą (spalvinį, grafinį, žodinių ar kt.), paaiškinti simbolių reikšmes. 1.5.2. Kuriant taikyti išmokus muzikos kalbos elementus (žr. <i>Turinio apimtis</i>). 1.5.3. Savais žodžiais apibūdinti kompozicijos sumanymą, paaiškinti, kodėl svarbi pasirinkta tema, kodėl pasirinktos tokios išraiškos priemonės.	Mokiniai, mokytojo padedami, aiškinasi kūrinio idėjos iškelimo būdus, jos įgyvendinimo galimybes (kokį kūrinį norėtų sukurti, kokius instrumentus parinktų ir pan.). Kurdami mokiniai panaudoja įvairias tradicines ir netradicines priemones. Vyrauja spontaniškoji kūryba (improvizacija). Improvizuodami mokiniai aiškinasi dramaturginius principus – užčiuopia juos spontaniškai, atpažįsta klausomuose kūriniuose ir išsiaiškina su mokytoju jų reikšmę, mokosi juos fiksuoti savo susikurtais simboliais. Kuriant ir mokantis muzikinio rašto galima naudotis tam skirtomis mokomosiomis kompiuterių programomis (pvz., <i>Groovy Jungle, Auralia</i> ir pan.).
Gerbti klausytojus, tinkamai elgtis scenoje. Muzikuojant draugams, atidžiai jų klausytis, netrukdyti.	1.6. Dalyvauti klasės ir (ar) mokyklos kultūriniuose renginiuose. Sudaryti pasirodymo programą iš muzikos pamokose išmuktų vokaliųjų ir instrumentinių kūrinių.	1.6.1. Paaiškinti, kaip sudaroma koncertinė programėlė (dainų atranka, jų seka ir kt.), argumentuoti savo pasirinkimą. 1.6.2. Tinkamai elgtis scenoje ir žiūrovų salėje.	Mokytojas su mokiniais aptaria, kokio pobūdžio renginiuose jie norėtų dalyvauti. Atrenkami geriausiai išmukti kūrinėliai. Aiškinamasi, kaip sudaryti programą derinant instrumentinį muzikavimą su dainomis. Mokytojas skatina mokinių pasitikėjimą savo jėgomis įtraukdamas jų kūrybinius bandymus į klasės renginių programas. Muzikinėmis improvizacijomis pajvairinamos kitos pamokos, pvz., lietuvių kalba (pasakų įgarsinimas, pasakos su dainuojamaisiais intarpais ir kt.), pasaulio pažinimas (nagrinėjimų reiškiniių įgarsinimas ir pan.), dailė ir technologijos (sukurtų grafinių partitūrų skaitymas).
2. Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas			
Mokėti susikaupti ir nusiteikti klausytis muzikos.	2.1. Įdėmiai klausytis muzikos kūrinių, juos vertinti remiantis savo potyriais, apibūdinti jų nuotaiką.	2.1.1. Suprasti, kad muzikos kūriniai yra skirtingo pobūdžio, charakterio, nuotaikos.	Mokytojas paaiškina, kad norint išgirsti, ką perteikia muzikos kūrinys, jo klausytis reikia susikaupus. Mokytojas pateikia klausymosi užduotis (pvz., Kas atlieka šį kūrinį? Kokia kūrinio nuotaika? ir pan.). Klausydami kūrinio, rankų ženklais parodo

Mokinių pasiekimai			Ugdymo gairės
Nuostatos	Gebėjimai	Žinios ir supratimas	
	2.2. Klausantis kūrinio išgirsti ir išvardyti nurodytus muzikos kalbos elementus.	2.1.2. Apibūdinant muzikos kūrinį vartoti kuo vaizdesnę kalbą, kai kurias muzikines sąvokas. 2.2.1. Iš klausos atpažinti ir paaiškinti kūrinio dermę ir jos pasikeitimus, metroritmiką: metrą ir ritmikos pobūdį (<i>taškuotas, tolygus ir kt.</i>), formą (<i>trijų dalių, variacijos, rondo</i>), tembrą (<i>instrumentai, atlikėjų sudėtis</i>), kaitą (<i>forte – piano</i>), artikuliciją (<i>legato – staccato</i>).	kūrinio struktūrinius ar kitus pasikeitimus. Mokytojui padedant mokosi parinkti žodyną muzikos kūriniai apibūdinti. Su mokytoju mokiniai sudaro kūrinio vertinimo kriterijų sąvadą ir mokosi jais naudotis vertindami tiek vieni kitų atliekamą muziką, tiek profesionalių kompozitorių kūrinius. Mokytojas naudoja IKT gyvo garso koncertams, partitūrai, instrumentams ir kt. vaizdinei informacijai demonstruoti.
3. Muzika socialinėje kultūrinėje aplinkoje			
Vertinti skirtingų tautų, kultūrų muzikos savitumą. Suprasti muzikos vertę kasdiniame gyvenime.	3.1. Apibūdinti įvairiose erdvėse skambančią muziką (namuose, viešajame transporte, parduotuvėje, koncertų salėje ir pan.). Paaiškinti, kuo panašios ir kuo skiriasi Lietuvos ir kitų kraštų muzika ir tradicijos.	3.1.1. Paaiškinti, kur ir kokia muzika galėtų skambėti, apibūdinti skirtingoms gyvenimo situacijoms tinkamą muzikinį foną. 3.1.2. Nusakyti, kokios muzikinės tradicijos susiklostė šeimoje, kokią muziką mėgsta šeimos nariai. 3.1.3. Palyginti Lietuvos ir kitų tautų tradicinę muziką, pagrįsti skirtumus.	Remdamiesi savo patirtimi, mokiniai aiškinasi, kur, kokiomis progomis ir kokia skamba muzika, kaip skiriasi jos pasiekiamumas šiomis dienomis ir anksčiau. Klausosi įvairių regionų ir epochų muzikos. Gretindami ją mokosi išgirsti skirtumus. Pasakoja apie šeimos muzikines tradicijas, išmoka dainų iš tėvų ar senelių.

25.7.2. Turinio apimtis. 3–4 klasės

25.7.2.1. Svarbiausias muzikinio ugdymo organizavimo principas – nuo praktikos prie teorijos – išlaikomas ir antrame pradinio ugdymo centre. Toliau lavinama mokinių vidinė klausa ir vaizduotė. Šiame centre mokiniai pradeda formalizuoti savo kalbą apie muziką, daugiau muzikinės veiklos siejama su skaitymu iš natų. Skatintinas dainuojamų ar grojamų kūrinėlių užrašymas natomis iš atminties.

25.7.2.2. Atliekamo ir klausomo repertuaro parinkimo gairės

Repertuaro kiekybė priklauso nuo konkrečios klasės, kiekvieno mokinio pajėgumo ir galimybių. Reikia parinkti keletą nesudėtingų kūrinėlių, iliustruojančių muzikos kalbos mokymosi turinį.

Dainavimas. c¹-d² apimties, įvairių nuotaikų lietuvių ir kitų tautų liaudies ir autorinės dainos, žaidimai, pasakos su dainuojamaisiais intarpais, sutartinės, kanonai.

Grojimas. c-c¹ apimties melodijos (būtinai pagroti ir nesudėtingus kūrinius iš dainuojamo repertuaro). Improvizuoti ar fiksuoti ritminiai akompanimentai, užrašyti išmoktomis natų vertėmis. Tribalsiai kūrinių (sakinio ar didesnės apimties).

Muzikos klausymasis. Įvairiausi senųjų epochų (Baroko, Klasicizmo, Romantizmo), XX a. moderniosios muzikos (pvz., S. Prokofjevo, B. Briteno, J. Cage, S. Reich, G. Ligeti, B. Kutavičiaus, R. Mažulio ir kt.) kūriniai, pasižymintys būdinga kalba ir išraiškumu, populiariosios muzikos kryptys (džiazas, rokas, technomuzika, popmuzika ir kt.) ir įvairių kultūrų (Indijos, Kinijos, Indonezijos, Australijos, Afrikos, Europos tautų tradicinė muzika), Lietuvos etnografiniams regionams būdingos dainos ir instrumentiniai kūriniai, vaizdžiai iliustruojantys šio koncentro turinio apimtyje numatytas išmokti muzikos išraiškos priemonės.

25.7.2.3. Muzikos kalba

Ritmika: garso trukmių santykių ir pulsacijos pojūčio ugdymas. Sudėtiniai metrai (4/4, 6/8), sveikoji nata ir pauzė, šešioliktinė nata ir pauzė, taškas prie natos, triolė, sinkopė. Mokiniai išmoksta šias natas ir darinius iš jų pažinti, atlikti ir užrašyti iš klausos. Metrų atskirti iš klausos ir iš natų, mokosi nurodytu metru užrašyti melodijas ar sutaktuoti užrašytas. Klausydamiesi ar dainuodami muzikos kūrinių, mokiniai muša ritmą, pabrėždami akcentuotą takto dalį. Imitaciniai žaidimai kaitaliojami su natų skaitymu.

Melika: garso aukščio skirtumų ir melodikos pojūčio ugdymas. Solfedžiavimas c¹-c² apimtyje. Mokiniai pirmiausia solfedžiuoja pagrotą nesudėtingą dainelę, vėliau ją padainuoja. C-dur gama. Žino gamos garsų pavadinimus, išdėstymą ir solfedžiuoja ją aukštyne žemyn skirtinguose aukščiuose (reliatyviai).

Išraiškos elementai. Tembras, dinamika, tempas, artikuliacija. Mokiniai žino, atlieka ir atskiria iš klausos pagrindinius ženklus: tempo: *Allegro, Andante, Lento*; dinamikos: *forte, mezzoforte, mezzopiano, piano, crescendo* ir *diminuendo*; artikuliacijos: *legato, staccato, non legato*. Įvairiais tinkamais būdvardžiais apibūdina instrumento ar balso tembrą (*trimitas – aštrus, sopranas – švelnus, minkštas, violončelė – aksominis ir pan.*).

Formos elementai. Pasikartojimas, pradžia – plėtotė – pabaiga. Kulminacija. Panašumas ir kontrastas. Trijų dalių, variacijų, rondo formos. Mokiniai panaudoja formas atlikdami kūrybines užduotis. Atpažįsta nurodytas formas iš klausos.

Instrumentai ir jų grupės. Klasikiniai ir liaudies instrumentai; styginiai, pučiamieji, mušamieji, klavišiniai (aerofonai, idiofonai, membranofonai, chordofonai).

Atlikėjų sudėtys. Chorų ir orkestrų rūšys, tradiciniai ansambliai. Klausydamiesi įvairių muzikos kūrinių mokiniai išmoksta skirti juos atliekančius instrumentus ir kolektyvus iš klausos ir juos išvardija.

25.7.3. Vertinimas. 3–4 klasės

25.7.3.1. Lentelėje pateikiamas kiekvienos veiklos srities trijų lygių mokinių pasiekimų aprašas. Nurodomi pasiekimų lygių požymiai padės mokytojui įvertinti mokinių pasiekimus ir daromą pažangą. Pasiekimų aprašas padės mokytojui spręsti, kiek vaikas jau yra pasiekęs ir ko jis dar turėtų siekti. Remiantis nurodytais pasiekimų lygių požymiais galima ir spręsti apie tarpinius pasiekimus (pakoregavus juos atsižvelgiant į savo darbo ypatumus ir išmokto turinio apimtį), ir daryti apibendrinamuosius vertinimo aprašus pusmečio, metų pabaigoje ar baigiant ketvirtąją klasę.

25.7.3.2. Mokinių pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės

Lygiai Veiklos sritys	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikinė raiška	Tiksliai intonuodamas padainuoja mokytojo pasiūlytą, jo balso ypatumus atitinkančią išmoktą dainelę. Pagroja vieną ritminį kūrinėlį. Ansamblyje groja partiją <i>ostinato</i> . Dalyvauja klasės muzikiniuose renginiuose.	Tiksliai intonuodamas ir išraiškingai vienas padainuoja nesudėtingą pasirinktą dainą. Dainuoja taisyklingai kvėpuodamas ir formuodamas garsą, tinkama laikysena. Dainuodamas ar grodamas kartu su kitais, savo balsą derina prie kitų. Tiksliai pagroja keletą išmoktų sudėtingesnių ritminių ir nesudėtingų melodinių kūrinėlių, neužgoždamas pasirinktu instrumentu pritaria dainoms. Paaiškina savo sukurtos kompozicijos sumanymą, pagrindžia, kodėl pasirinko vienokias ar kitokias priemones. Paaiškina formos elementus. Noriai dalyvauja klasės ir (ar) mokyklos kultūriniuose renginiuose. Mokytojui padedant parengia pasirodymo programą ir suplanuoja, kaip pasirengti pasirodymui. Muzikuodamas vienas ir su kitais, pasitiki savimi. Gerbia kartu grupėje muzikuojančius mokinius, jei gali, padeda ir pataria jiems.	Tiksliai intonuodamas, taisyklinga vokaline technika išraiškingai vienas padainuoja mokytojo pasiūlytą sudėtingesnę dainą iš paruošto repertuaro. Ansamblyje girdi kitus ir derinasi prie jų, kartu su mokytoju dainoje atlieka ostinatinio pobūdžio antrą balsą, nurodytus interpretacinius ženklus (pvz., nurodytą tempą: <i>forte – piano; legato – staccato</i>). Vienas ir grupėje pagroja sudėtingesnius ritminius ir melodinius kūrinėlius, noriai groja solo partiją. Apgalvotomis priemonėmis sukuria įdomią, išradinę, išraiškingą kompoziciją, paaiškina sumanymą ir pasirinktas priemones bei grafines partitūras. Noriai dalyvauja klasės ir (ar) mokyklos kultūriniuose renginiuose, užklasinėje muzikinėje veikloje. Imasi vadovauti renginio vietos paruošimui, padeda kitiems pasiruošti ar pasirinkti veiklą, aktyviai diskutuoja repertuaro parinkimo klausimu, pasisiūlo atlikti kūrinį solo.
Muzikos klausymasis, apibūdinimas ir vertinimas	Buitine kalba nusako kai kurias iš mokytojo nurodytų muzikos išraiškos priemonių. Muzikos klausymuisi dėmesį sukaupia fragmentiškai. Savais žodžiais paaiškina kūrinio nuotaiką ir poveikį.	Susikaupęs ir įdėmiai klausosi muzikos kūrinį ir nusako mokytojo nurodytas išraiškos ir kalbos priemones. Jei prašoma, dažniausiai tiksliai judesiu ar grafiniu būdu parodo kūrinio formą ar formos elementus. Vaizdinga kalba bando paaiškinti kompozitoriaus sumanymą, pasirinktų priemonių ryšį su pavadinimu (jei klausomasi programinio kūrinio).	Įdėmiai klausosi muzikos kūrinį ir nusako išraiškos priemones, atlikėjų sudėtį, dominuojančius instrumentus ar balso rūšį. Vaizdžiai aiškina kūrinio poveikį, susieja su išraiškos priemonėmis. Padeda mokiniams, kuriems klausytis ir suvokti muziką sekasi sunkiau.

Lygiai Veiklos sritys	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikos ryšiai su socialine kultūrine aplinka	Kalba apie tik jam pačiam patinkančią muziką. Pasako mėgstamą atlikėją ar kūrinį, paaiškina, kodėl. Pasako, kur ir kokią muziką girdi, ar tai jam patinka.	Remdamasis savo patirtimi, apibūdina įvairioms gyvenimo situacijoms tinkamą muzikinį foną. Išsako savo nuomonę apie muziką, skambančią įvairiose erdvėse, bando siūlyti, kur ir kokią muziką transliuoti tiksliau. Taikydamas žinias, įgytas pasaulio pažinimo, lietuvių ir užsienio kalbų, kitų menų pamokose, paaiškina, kuo skiriasi ir kuo panaši Lietuvos ir kitų tautų tradicinė muzika.	Savais žodžiais ir taikydamas kitose pamokose įgytą patirtį, paaiškina, kuo skiriasi įvairių tautų ar laikotarpių muzikos kūriniai, kaip jie siejasi su Lietuvos muzikinėmis tradicijomis. Nagrinėja ir vertina įvairiose erdvėse skambančią muziką, palygina. Apibūdina įvairioms gyvenimo situacijoms tinkamą muzikinį foną, pasiūlo kelis variantus, vaizdžiai juos apibūdina, pasidalija savo šeimos muzikinėmis tradicijomis, padainuoja dainų, išminktų šeimoje.